

In memoriam Raimo Kangro

Kunagi ütles Raimo, et muusika on ruumi täitmine helidega. Vaidlesin talle kõvasti vastu. Tundsin, et helid on vaid vahendajaks palju kõrgema missiooni teostamisel. Mina olin vististi juba "pealinnastunud", arvasin, et

kuningal on sametrüü seljas. Tema väljendus siira otsekohesusega, nagu provintsist tulnule omane. Oleme ju mõlemad pärit Tartust ja mitte sugugi kesklinnast. Ju see meid ühendas ki, kui tööd alustava õppejõuna sain õpilaseks üliandeka Raimo.

Minul oli talle vähem õpetada, kui temalt õppida. Tema tol ajal loodud klaveripalad on ju tänini tipp-pianistide repertuaaris. Siis tuli määrus, mis ei lubanud põhitööle lisaks poolt õppejõu kohta pidada. Minul oli kurb meel, et pidin oma lemmikõpilasest loobuma. Samas Raimol tegelikult meeletult vedas, sest temast sai suurepärase pedagoogi Eino Tambergi õpilane. Kohtusid kaks lavamuusikale pühendunud loomehinge. On ju ooperid Raimo arvukas loomingus eriti olulisel kohal, mõistagi koos arvukate kontsertidega erinevatele pillidele.

Nüüdseks teame, et Raimo tohutul fantaasiaharjal tekitatud helid pole täitnud üksnes "ruumi", vaid suuri saale Taivanist Soomeni. Saksamaast mis tahes riigini. Raimo helid pole olnud kunagi ruumi täitmiseks, vaid ikkagi hinge ülendamiseks.

Mingi kõrgeim võim viis kokku kaks Suurt inimest – Raimo ja Leelo. Kahe suurvaimu ühendusest on sündinud ajalukku jäävad teosed ning kolm erialaselt ja vaimsel kõrgelharitud tütar.

Raimo edu tagatiseks oli mõistuse ja südame koostöö. See tegi temast Muusikafondi suurepärase direktori, üliõpilaste poolt armastatud pedagoogi, eesti muusika päevade eestvedaja, Eesti Heliloojate Liidu esimehe.

Ühes järelehüüdes nimetati mind Raimo parimaks sõbraks. Tõesti õige, kuid koos täiendusega – temal olidki vaid parimad sõbrad ja ta ise oli parimaks sõbraks paljudele, paljudele...

Täna oleme sügavas leinas abikaasa Leelo Tungla, tütarde Kirke, Maarja ja Anna Magdaleenaga, teiste lähedastega. Eesti üks kultuurilembesem, elujaatavam ja kokkuhoidvam pere on kaotanud pereisa.

Raimo tuli meieni läbi loomingu ja Raimo jääb erksa tähena valgustama ja soojendama meie muusikataevast ja eesti tippkultuuri

SIRBI ARHIIV

muusikat, mis sulle endale meeldib, ja tee seda naudinguga. Raimost jäävad ainult kõige helgemad mälestused.

TÕNIS KAUMANN

Raimo stiil on erakordselt isikupärane – paari taktiga on selge, et kõlab just tema muusika. Sellest kõneldes on palju ja õigusega rõhutatud rütmipoolt ja kõlavärve – tema rütm on täis energiat ja elurõõmu nagu ka tema isiksus. Aga väga põnevad on ka tema meloodiad, mis küll, eriti vokaalmuusikas, on esitajaid vahel ehmatanud oma instrumentaalse nurgelisusega. Aga kui tehnilisest raskusest üle saada, köidavad need kohutavalt.

Meie pere on alati olnud Raimo muusika kirglik austaja, aga praegu lööb emotsionaalne moment üle. Valu on ikka suur. Raimo on inimene, kellega tudengiajast peale lähedane, perekonniti head sõbrad oldud. Raimo kuulus oma perekonnaga jäägitult ühte – see eriline harmoonia mõjutas kõiki, kel olnud õnne nendega lähedalt läbi käia. Harmoonia on üldse sõna, mis kõige paremini sobib Raimot iseloomustama.

Ja loomulikult – oli hea haldjas heliloojate liidu maias. Nii pikalt kui ma mäletan

gilisem ja eksistentsiaalsem. Patoloogiat ei tule otsida inimestest, vaid ühiskonnast. Looja hing on habras, ta mõraneb hõlpsamini, kuna looja loomuses on kõike hinge võtta. Haigus tungib sinna, kus inimene on kõige kaitsetum, kõige inimlikum.

Nüüd siis Raimo. Ta ei olnud minejate järjekorras esimene, miks ta siis ette trügis?

NEEME KUNINGAS

Mõistatus

Raimo paistis olevat oma eluga rahul. Heas loominguilises vormis. Tervis korras. Ja ometi – infarkt.

Kindlasti olid selleks põhjused. Nüüd võime neid vaid oletada.

Esimene võimalus – ta ei leidnud piisavalt tunnustust.

Me ei tea seda kindlalt: ta ise ei rääkinud palju, eriti mitte endast. Nii jäi ta oma sõpradele mõistatuseks.

Ühelt poolt, väliselt, oli ta tagasihoidlik ja rahulik: nukralt naeratav, vaikselt rääkiv, järeleandlik. Aga teiselt poolt – loojana ei saa keegi olla põhjani tagasihoidlik. Mitte ainult muusikas, vaid ka inimesena mõtles ja rääkis ta kiiresti, huumoririkalt, oli kärsitu, temperamentne: kiired tempod, hea tuju. Ei mallanud ta kunagi pikemaks rahuneda, ei elus ega oma ooperis.

Teine võimalus – tegi endale tööga liiga. Ta ei osanud puhata. Eelistas luua: öösiti, nädalavahetusel, suvel. Ei jätnud ta iial lõpetamata, mis alustanud või lubanud, vastupidi – partituurid valmisid enne tähtaega.

Kirjutas kiiresti (ei pruugi veel tähendada, et kergelt). Inspiratsioon oli tal kodus ilmselt püsiühenduses. Oli Eesti viljakaim helilooja. Ütles mulle kunagi: "ei mul pole aega pliiatsi ja kummiga jännata, teen kohe pastakaga (st. lõpliku variandi)". Hiljem tuli arvuti – selle abil jõudsid ideed veel kiiremini noodipaberile.

Ta töö ei piirdunud heliloominguga: õpetas muusikaakadeemias, koostas muusikaõpikuid koolidele, tema energia ja kunstiline juhtimine vedas eesti muusika päevi. Ta õpetas muusikat isegi lastele maakoolis Ruilas, seal, kuhu ta juba ammu ise oma kodumaja oli ehitanud.

Ja loomulikult – oli hea haldjas heliloojate liidu maias. Nii pikalt kui ma mäletan

poie täitnud üksnes "ruumi", vaid suuri saale Taivanist Soomeni. Saksamaast mis tahes riigini. Raimo helid pole olnud kunagi ruumi täitmiseks, vaid ikkagi hinge ülendamiseks.

Mingi kõrgeim võim viis kokku kaks Suurt inimest – Raimo ja Leelo. Kahe suurvaimu ühendusest on sündinud ajalukku jäävad teosed ning kolm erialaselt ja vaimsest kõrgeltharitud tütar.

Raimo edu tagatiseks oli mõistuse ja südame koostöö. See tegi temast Muusikafondi suurepärase direktori, üliõpilaste poolt armastatud pedagoogi, eesti muusika päevade eestvedaja, Eesti Heliloojate Liidu esimehe.

Ühes järelehüüdes nimetati mind Raimo parimaks sõbraks. Tõesti õige, kuid koos täiendusega – temal olidki vaid parimad sõbrad ja ta ise oli parimaks sõbraks paljudele, paljudele...

Täna oleme sügavas leinas abikaasa Leelo Tungla, tütarde Kirke, Maarja ja Anna Magdaleenaga, teiste lähedastega. Eesti üks kultuurilembesem, elujaatavam ja kokkuhoidvam pere on kaotanud pereisa.

Raimo tuli meieni läbi loomingu ja Raimo jääb erksa tähena valgustama ja soojendama meie muusikataevast ja eesti tippkultuuri.

JAAN RÄÄTS

Esimese kompositsiooniüliõpilase esimeset tunnist

1989. aasta septembris toimus minu esimene kompositsioonitund Tallinna konservatooriumis. Olin tunniks teinud paar lehekülge keeruka faktuuriga ja

kromaatilist keelpillikvartetti. Raimo palus mul kirjutatu klaveril ette mängida. Jälgitud veidi aega minu pusimist klaveri taga, küsis Raimo: "Kas selline muusika sulle endale ka meeldib?" Pidin vastama, et ega eriti ei meeldi küll. Seepeale kostis Raimo, et edaspidi võiks proovida teha seda, mis endale meeldib. Minu loo kohta ta kommentaare ei lisanud...

Niisiis, juba esimeses tunnis andis Raimo mulle edasi ühe põhitõe, millest ka tema enda looming on lähtunud – loo sellist

muusikat, mis sulle endale meeldib, ja tee seda naudinguga. Raimost jäävad ainult kõige helgemad mälestused.

TÕNIS KAUMANN

Raimo stiil on erakordselt isikupärane – paari taktiga on selge, et kõlab just tema muusika. Sellest kõneldes on palju ja õigusega rõhutatud rütmipoolt ja kõlavärve – tema rütm on täis energiat ja elurõõmu nagu ka tema isiksus. Aga väga põnevad on ka tema meloodiad, mis küll, eriti vo-

kaalmuusikas, on esitajaid vahel ehmatanud oma instrumentaalse nurgelisusega. Aga kui tehnilisest raskusest üle saada, köidavad need kohutavalt.

Meie pere on alati olnud Raimo muusika kirglik austaja, aga praegu lööb emotsionaalne moment üle. Valu on ikka suur. Raimo on inimene, kellega tudengiajast peale lähedane, perekonniti head sõbrad oldud. Raimo kuulus oma perekonnaga jäägitult ühte – see eriline harmoonia mõjutas kõiki, kel olnud õnne nendega lähedalt läbi käia. Harmoonia on üldse sõna, mis kõige paremini sobib Raimot iseloomustama. Ta tööpoolest elas ja säras, jõudis tohutult produktiivse loometöö kõrvalt vedada eesti muusika päevi, olla hea õpetaja – kui toredad õpilased tal on! –, kõike seda egotsentriliseks muutumata. Erakordse töövõime ja muusikaande juures oli tal oskus teisi ära kuulata, kaasa tunda ja abistada. Seda väga andekad alati ei suuda. Raimol oli kõik suurepäraselt tasakaalus.

OLAV EHALA

Karikas ajab üle ääre. Mõistmatuse-, ülekohtu- ja kannatusekarikas.

Kui lahkusid Evald, Lepo ja Aare, mõtlesin, et need, kes ei taju selle põlvkonna minekutes seaduspärasust, on rumalad või pimedad. Surma põhjusena märgitud kiretud meditsiiniterminid ei väljenda iialgi minekute

tõelist põhjust, mis on palju sügavam, tra-

hoidlik. Mitte ainult muusikas, vaid ka inimesena mõtles ja rääkis ta kiiresti, huumoririkalt, oli kärsitu. Temperamentne: kiired tempod, hea tuju. Ei mällanud ta kunagi pikemaks rahuneda, ei elus ega oma ooperis.

Teine võimalus – tegi endale tööga liiga. Ta ei osanud puhata. Eelistas luua: öösiti, nädalavahetusel, suvel. Ei jätnud ta iial lõpetamata, mis alustanud või lubanud, vastupidi – partituurid valmisid enne tähtaega.

Kirjutas kiiresti (ei pruugi veel tähendada, et kergelt). Inspiratsioon oli tal kodus ilmselt püsiühenduses. Oli Eesti viljakaim helilooja. Ütles mulle kunagi: "ei mul pole aega pliitsi ja kummiga jännata, teen kohe pastakaga (st. lõpliku variandi)". Hiljem tuli arvuti – selle abil jõudsid ideed veel kiiremini noodipaberile.

Ta töö ei piirdunud heliloominguga: õpetas muusikaakadeemias, koostas muusikaõpikuid koolidele, tema energia ja kunstiline juhtimine vedas eesti muusika päevi. Ta õpetas muusikat isegi lastele maakoolis Ruilas, seal, kuhu ta juba ammu ise oma kodumaja oli ehitanud.

Ja loomulikult – oli hea haldjas heliloojate liidu majas. Nii pikalt kui ma mäletan, on Raimo seal alati ringi hõljunud: alati kohal, kõigutamatus rahu ning abivalmiduses. Alul juhatusel liikmena, siis konsultandina, seitse aastat muusikafondi juhina, ja viimati – Eesti Heliloojate Liidu esimehena.

Nädal tagasi olla ta öelnud oma koolilauliku kohta: "saan selle valmis, siis on elutöö tehtud". See oli vist vaid käibefraas, jutujätakuks öeldud. Planeeris ta ju edasi: mulle lubas klaverikontserdi, Hortus Musicusele õhtut täitvat müsteeriumi, tekstiks piiblisalmid Hiiobi raamatust.

Oper "Süda" – selle teema ja peakiri – kujunes Raimole tõesti halvaks endeks, nagu Lepo Sumeralegi vaid pool aastat tagasi teos "Südameasjad". Kaks Heliloojate Liidu esimeest, sama noored, järjest...

Me hinges on auk. Me lapime selle rikkalike mälestustega Raimost.

REIN RANNAP